

A. S.

Geesti = ma rahwa

K a l e n d e r,

ehf

Läht = Kama

1855

aasta peale, pärrast meie

Issanda Jeesuse Kristuse
sündimist.

Sel aastal on 365 päwa.

Talliñas,
trükkitud Lindworsi pärrijate kirjadega.

Märkide selletaminne.

- Noor = ku.
- ☾ Essimenne werend.
- ☺ Eäis = ku.
- ☾ Wiimne werend.

p. parrast. — p. l. parrast lõunat.
e. l. enne lõunat. — P. Pühha.

Von dem Estländischen Evangelisch-Lutherischen Consistorio wird hierdurch attestirt, daß in nachstehenden Pesehrücken zum Reval-ehstnischen Kalender nichts wider die heilige Schrift und die symbolischen Bücher der Evangelisch-Lutherischen Kirche enthalten ist.

Reval, Dom, den 13. Julius 1854.

(L. S.) Gebhardt, Assessor Consistorii.
Nr. 663. Rud. H ö r s c h e l m a n n, Secr.

Der Druck dieses nur in den Ostseegouvernements abzusetzenden Kalenders wird unter der Bedingung gestattet, daß nach Beendigung desselben der Abgeth. Censur in Dorpat die vorschriftmäßige Anzahl Exemplare vorgestellt werde.

Dorpat, den 14. September 1854.

(L. S.) Abgetheilte Censor de la Croix.
N 108 u. 109.

1855.

Ue aasta meie andsid,
armust kätte peäl meid kandsid,
jä siis selle aasta sees
meie wäggew Abbimees!

Sündinud asjade aiaarm.

Pomissfest tännini	5804	aast.
Kristusse sündimissfest tännini	1855	—
Et Tallinna üll-kehhitati	636	—
Et ramatud hakkati trükkima	415	—
Parrast Lutterusse dige usso üleswõtmist	358	—
Parrast wanna katko	198	—
Parrast sedda, kui Toompä pöllend	171	—
Parrast sure nälja hakkatust	160	—
Et Peterburgi linna ehhitama hakkati	152	—
Et meie Ma Wenne-rigi wallitsusse alla sai	145	—
Et suurtkoli Tartus asutatati	83	—
Et ufi rõugid hakkati pannema	52	—
Et Prantsus Wenne-maale tulli ja Moskwa linna ärrapõlletas	43	—
Et Gesti-maal priust kulutati	38	—
Et Ria-maal priust kulutati	35	—
Et meie Keisri Herra Nikolai wallitsemas on	30	—

Kristusse ümberleikamisest. Luf. 2, 21.

1 Laupääd | **Neäri P.** Aita Jummal!

Josep pöggeneb Egiptusse male. Matt. 2, 13.

2 Pühhap.	Pühha p. Neäri	Kange külm,
3 Esmasp.	Enok	wahhel
4 Teisip.	Metusalem	udussed pä-
5 Kestnäd.	Simeon	wad
6 Neljasp.	3 Kunn. Püh.	 10, 17 e. l.
7 Rede	Julianus	
8 Laupääd	Erart	ja

Jesuss 12 aastat wanna. Luf. 2, 41.

9 Pühhap.	1. P. p 3. K. P.	
10 Esmasp.	Paawli pääd	sellepärrast
11 Teisip.	Emraim	päwad jäwad
12 Neljasp.	Rein	
13 Kestnäd.	Hilarius	 3, 18 e. l.
14 Rede	Robert	
15 Laupääd	Tiidrif	pehmemaks.

Pulmad Kana:liinas. Joann. 2, 1.

16 Pühhap. | 2. P. p 3. K. P. |

17 Esmasp.	Tönnisse pääd	Tuul
18 Teisip.	Uksel	ja
19 Kestnäd.	Sara	lummesaddo.
20 Neljasp.	Wab. Sebast.	
21 Rede	Neto	 5, 20 e. l.
22 Laupääd	Madlena	

Wina: mäest. Matt. 20, 1.

23 Pühhap.	9. P. e. Kr. üll. P.	Külmad
24 Esmasp.	Timoteus	ilmad.
25 Teisip.	Paawli ümb.	ja selge
26 Kestnäd.	Polikarpus	
27 Neljasp.	Krisostomus	
28 Rede	Karel	
29 Laupääd	Samuel	 4, 40 e. l.

Külwi: mehhest. Luf. 8, 4.

30 Pühhap.	8. P. e. Kr. üll. P.	taewas.
31 Esmasp.	An	

ionemal selle ku päwal tõuseb päike pool tund pärrast kello 8, ja lähheb loja pool tund pärrast kello 3. Pääd on 7, ja ö 17 tundi pitk.

1 Teisip.	Priatita	Kange tuul,
2 Keßnäd.	Kõnula pääw.	paljo lund.
3 Neljasp.	Hanna	
4 Rede	Weronika	8, 26 p. l.
5 Laupääw	Agata	

Kristuse kannatamisest. Luf. 18, 31.

6 Pühhap.	Paasto P	
7 Esmasp.	Rikard	Ilmad
8 Teisip.	Wastla pääw.	
9 Keßnäd.	Zuhka pääw.	hakkawad
10 Neljasp.	Kolastika	
11 Rede	Elmina	7, 18 p. l.
12 Laupääw	Eulalia	

Kristust kiisatasse. Matt. 4, 1.

13 Pühhap.	1 P. Paastus	
14 Esmasp.	Walentin	Kõlmemaks
15 Teisip.	Austina	
16 Keßnäd.	Palwe pääw	jama.

17 Neljasp.	Konstantia	Miisked
18 Rede	Konfordia	
19 Laupääw	Sim. Apostel.	11, 47 p. l.

Kananea naesest. Matt. 15, 21.

20 Pühhap.	2 P. Paastus.	
21 Esmasp.	Jesaias	ilmad
22 Teisip.	Peetri pääw	põdrwad
23 Keßnäd.	Mina	
24 Neljasp.	Maddise p.	kange külma
25 Rede	Wiktor	pole
26 Laupääw	Nestor	

Kristus aiab kurratid wälja. Luf. 11, 14.

27 Pühhap.	3 P. Paastus.	
28 Esmasp.	Justus	3, 28 p. l.

Ionemal selle ku päwal tõuseb päike kello 7, lähheb loja kello 5. Pääw on 10, õ 14 tundi pikk.

1 Teisip.	Albinus	Illusad
2 Keßnäd.	M. dea	ilmad agga
3 Neljasp.	Kunigunda	külmad
4 Rede	Adrian	ööd.
5 Laupäaw	Angelus	

5000 mehhe söötmisest. Joan. 6, 1.

6 Pühhap.	4 P. Paastus.	 6, 24 e. l.
7 Esmap.	Perpetua	
8 Teisip.	Cyprian	Päike
9 Keßnäd.	Pöri päaw.	paistab
10 Neljasp.	Mikeus	mõnnikord.
11 Rede	Konstantin	Mõnnikord
12 Laupäaw	Gregor	tulesed,

Jesus kiwwidega wißsatud. Joan. 8, 46.

13 Pühhap.	5 P. Paastus.	 1, 4 p. l.
14 Esmap.	Sakarias	
15 Teisip.	Longinus	mõnnikord
16 Keßnäd.	Aleksander	waggased

17 Neljasp.	Eruta	
18 Rede	Kabriel	ilmad.
19 Laupäaw	Josep	

Kristuse sisseöötmisest. Matt. 21, 1.

20 Pühhap.	6 P. Paastus	Selge
21 Esmap.	Vent	 4, 7 p. l.
22 Teisip.	Kawael	
23 Keßnäd.	Tiits	taewas
24 Neljasp.	Suur Neljap.	ja
25 Rede	Suur Rede.	külmad
26 Laupäaw	P. Maar. päaw	ööd.
	Emanuel	

Kristuse ülestõusmisest. Mark. 16, 1.

27 Pühhap.	Ülestõus. P.	
28 Esmap.	Teine Pühha	 11, 15 p. l.
29 Teisip.	Kolmas P.	
30 Keßnäd.	Adonius	
31 Neljasp.	Tetlaus	Külmad

ionemal selle ku päwal tõuseb päike kello 6, lähheb loja kello 6. Päaw on 12 ja ö 12 tundi pikk.

1 Rede	Karjal. pääw.	pääwad.
2 Laupääw	Paulina	

Kinnipandud uuestest. Joän. 20, 19.

3 Pühhap.	1. P. p. üll. P.	Kulwad
4 Esmasp.	Ambrosius	 4, 43 p. l.
5 Teisip.	Maksim	
6 Keßnäd.	Kõlestin	ilmad
7 Neljasp.	Aron	wahhetawad
8 Rede	Liborius	
9 Laupääw	Dogislaus	tule ja

Heast karjatsest. Joän. 10, 12.

10 Pühhap.	2. P. p. üll. P.	wihmaga.
11 Esmasp.	Leo	 7, 36 e. l.
12 Teisip.	Julius	
13 Keßnäd.	Justinus	Mounikord
14 Neljasp.	Künni pääw.	lund
15 Rede	Olumpia	ja lohhe
16 Laupääw	Karistus	pääwapaist-

ürrikesse aia wärrast. Joän. 16, 16.

17 Pühhap.	3. P. p. üll. P.	sed ja
18 Esmasp.	Walerian	kulmad
19 Teisip.	Simon	 5, 42 e. l.
20 Keßnäd.	Jakobina	
21 Neljasp.	Adolarius	ilmad,
22 Rede	Kajus	agga
23 Laupääw	Jürri pääw.	

Kristusse ärraminnemissest. Joän. 16, 5.

24 Pühhap.	4. P. p. üll. P.	jubba
25 Esmasp.	Markusse p.	põrawad
26 Teisip.	Eseias	 4, 40 e. l.
27 Keßnäd.	Anastasius	
28 Neljasp.	Witalis	soemaks.
29 Rede	Reimund	
30 Laupääw.	Erastus	

ionemal selle ku päwal tõuseb päike pool tund
pärrast kello 4, ning lähheb loja pool tund pär-
rast kello 7. Pääw on 15 ja 6 9 tundi pikk.

Digest pallumisest. Joan. 16, 23.

1 Pühhap.	5. P. p. üll. P., Wolbri pään.	
2 Esmasp.	Sigismund	Selge
3 Teisip.	† Leidminne	
4 Keßnäd.	Wlorian	● 3, 52 e. l.
5 Neljasp.	Taewamin. p.	
6 Rede	Susanna	taewas ja
7 Laupääd	Ulrika	sojad ilmad.

Rõmußtajast Waimust. Joan. 15, 26.

8 Pühhap.	6. P. p. üll. P.	Päwapaist-
9 Esmasp.	Niggolas	sed ja
10 Teisip.	Kordian	tuulsed
11 Keßnäd.	Pankraatius	ilmad.
12 Neljasp.	Henriette	☾ 1, 41 e. l.
13 Rede	Serwaatius	
14 Laupääd	Kristjan	Wihm ja

Pühhaß Waimust. Joan. 14, 23.

15 Pühhap.	Nelli Pühhi	pilwed
16 Esmasp.	Teine Pühha	lassewad

17 Teisip.	Kolm. Püh.	odata
18 Keßnäd.	Erik	
19 Neljasp.	Wilip	☉ 4, 27 p. l.
20 Rede	Ernestina	
21 Laupääd	Pontusina	

Jesüs ja Nikodemus. Joan. 3, 1.

22 Pühhap.	3 aino Jumm. P.	et
23 Esmasp.	Tesiderius	
24 Teisip.	Ester	soemad
25 Keßnäd.	Urbanus	
26 Neljasp.	Eduard	☾ 9, 27 e. l.
27 Rede	Eudolp	
28 Laupääd	Willem	ilmad

Rikkast mehhest. Luf. 16, 19.

29 Pühhap.	1. P. p. 3 a. J. P.	
30 Esmasp.	Wigand	tullewad.
31 Teisip.	Petronella	

ionemal selle ku päwal tõuseb päike pool tund pärrast kello 3, ning lähheb loja pool tund pärrast kello 8. Pään on 17 ja õ 7 tundi pitk.

1 Keskäd.	Kotikal	Sojad
2 Neljasp.	Martellus	 4, 8 p. l.
3 Rede	Emma	
4 Laupäät	Lariis	ilmad.

Eurest õhtosõmaiaist. Luf. 14, 16.

5 Pühhap.	2. P. p. 3. a. J. P.	Mär,
6 Esmasp.	Artemius	
7 Teisip.	Lukretia	ristamisfe
8 Keskäd.	Medardus	lääbi
9 Neljasp.	Vertram	
10 Rede	Pitkem päät	 6, 31 p. l.
11 Laupäät	Parnabas	

Ürrakaddunud lambast. Luf. 15, 1.

12 Pühhap.	3. P. p. 3. a. J. P.	wähhenes
13 Esmasp.	Tobias	
14 Teisip.	Senni	se suur
15 Keskäd.	Widi päät	
16 Neljasp.	Justina	passaw,

17 Rede	Nikander	 0, 53 e. l.
18 Laupäät	Homerus	

Olge armoliisfed. Luf. 6, 36.

19 Pühhap.	4. P. p. 3. a. J. P.	selle
20 Esmasp.	Wlorentin	järrel
21 Teisip.	Kael	tullemad
22 Keskäd.	Karolina	kennad
23 Neljasp.	Pasilius	
24 Rede	Jani päät.	 8, 7 p. l.
25 Laupäät	Webronia	

Nohkest kalla-sagist. Luf. 5, 1.

26 Pühhap.	5. P. p. 3. a. J. P.	sojad ilmad
27 Esmasp.	Eadislans	ja siis
28 Teisip.	Josua	mõnnikord
29 Keskäd.	Peetri Paw. p.	tulelifed
30 Neljasp.	Eufina	

ionemal selle ku päwat tõuseb päike 3 we
rendit pärrast kello 2, ning lähhes loja üks we;
rend pärrast kello 9. Päät on 18 ning üks pool,
õ pool fuet tundi pitk.

1 Rede	Leobald	 5, 41 e. l.
2 Laupääd	Heina Maria p.	

arif eride digussest. Matt. 5, 20.

3 Pühhap.	6 P. p. 3 a. J. P.	ilmad.
4 Esmasp.	Ulrik	Pallawad
5 Teisp.	Anselm	päwad
6 Keßnäd.	Hektor	mürrista
7 Neljasp.	Demetrius	misse ja
8 Rede	Kilian	wihntaga.
9 Laupääd	Kirillus	

4000 mehhe sõotmisest. Mark. 8, 1.

10 Pühhap.	7. P. p. 3 a. J. P.	 9, 29 e. l.
11 Esmasp.	Eleonora	
12 Teisp.	Hindrik	Päwapaist:
13 Keßnäd.	Marreta päaw.	sed ilmad
14 Neljasp.	Ponawent	ja
15 Rede	Apostl. lah k.	pallawad
16 Laupääd	August	päwad.

Walle-prohwetidest. Matt. 7, 15.

17 Pühhap.	8. P. p. 3 a. J. P.	 7, 59 e. l.
18 Esmasp.	Kolina	
19 Teisp.	Widerika	Pilwene
20 Keßnäd.	Elias	
21 Neljasp.	Taniel	 11, 0 p. l.
22 Rede	Maria Magd.	
23 Laupääd	Dskar	

Ullekohtusest maia-piddajast. Luk. 16, 1.

24 Pühhap.	9. P. p. 3 a. J. P.	taewas
25 Esmasp.	Jakobi päaw	ja
26 Teisp.	Anno	kennad
27 Keßnäd.	Marta	sojad
28 Neljasp.	Pantalon	ilmad.
29 Rede	Olowi päaw.	
30 Laupääd	Kermanus	

Jerusalemma ärrarikmisest. Luk. 19, 41.

31 Pühhap.	10. P. p. 3 a. J. P.	 8, 31 p. l.
------------	----------------------	---

ionemal selle ku päwal tõuseb päike pool tund pärrast kello 3, ning lähheb loja pool tund pärrast kello 8. Päaw on 17, ja ö 7 tundi pikk.

1 Esmasp.	Peetri wang.	Mürrista:
2 Teisip.	Annibal	minne
3 Keßnäd.	Eleasar	ja
4 Neljasp.	Tominikus	wihma
5 Rede	Oswald	saddo,
6 Laupääd	Eugenius	

Wariserist ja tõlnerist. Luf. 18, 9.

7 Pühhap.	11. P.p. 3a. J. P.	selle
8 Esmasp.	Kerhard	 10, 13 p. l.
9 Teisip.	Romanus	
10 Keßnäd.	Lauritse pääw.	järrele
11 Neljasp.	Herman	touseb kange
12 Rede	Alara	tuul.
13 Laupääd	Hildebert	

Kurdist ja keletumast. Mark. 7, 31.

14 Pühhap.	12 P.p. 3a. J. P.	
15 Esmasp.	Rutti M. p.	 3, 0 p. l.
16 Teisip.	Isak	
17 Keßnäd.	Willibald	Selge

18 Neljasp.	Leno	
19 Rede	Sebald	taewas.
20 Laupääd	Vernard	

Preestrist ja lewitist. Luf. 10, 23.

21 Pühhap.	13. P.p. 3a. J. P.	
22 Esmasp.	Willibert	 10, 8 e. l.
23 Teisip.	Sakeus	
24 Keßnäd.	Pärtli pääw.	Päwapaist,
25 Neljasp.	Ludwik	sed
26 Rede	Ireneus	
27 Laupääd	Kebhard	ilmad.

Kümnest piddali = tõbbisest. Luf. 17, 11.

28 Pühhap.	14 P.p. 3a. J. P.	Woib
29 Esmasp.	Joan. huff.	
30 Teisip.	Benjamin	 0, 31 p. l.
31 Keßnäd.	Rebekka	

ionemal selle ku päwal tõuseb päike 3 werem; dit pärrast kello 4, ning lähheb loja werend pärr. kello 7. Pääw on 14 ning üks pool, ja 8 pool kümnet tundi pikk.

1 Neljasp.	Elidius	fanger wihma
2 Rede	Eisa	
3 Laupdāw	Reinard	

Mammonast. Matt. 6, 24.

4 Pühhap.	15. P. p. 3a. J. P.	odata.
5 Esmasp.	Moses	
6 Teisip.	Maunus	 8, 40 e. l.
7 Keskend.	Regina	
8 Neljasp.	Mar. sünd. p.	Tulesed,
9 Rede	Pruno	
10 Laupdāw	Sostenes	

Maini: linna surrust. Luk. 7, 11.

11 Pühhap.	16. P. p. 3a. J. P.	Põri pāaw.
12 Esmasp.	Sirus	udused
13 Teisip.	Amatus	 11, 4 p. l.
14 Keskend.	+ üllendaminne	
15 Neljasp.	Nikodemus	ja
16 Rede	Leontine	niisked
17 Laupdāw	Josepina	õdd.

Wee: többisest. Luk. 14, 1.

18 Pühhap.	17. P. p. 3a. J. P.	Wahhel
19 Esmasp.	Werner	willud
20 Teisip.	Wausta	 0, 48 e. l.
21 Keskend.	Matteuse pāaw.	
22 Neljasp.	Morits	wahhel sojad
23 Rede	Hosea	
24 Laupdāw	Joan. sam.	

Suremast käsust. Matt. 22, 34.

25 Pühhap.	18. P. p. 3a. J. P.	pāwad.
26 Esmasp.	Harald	Selge
27 Teisip.	Adolw	taew.
28 Keskend.	Wentsel	Heitliklud
29 Neljasp.	Mihkli pāaw	 5, 3 e. l.
30 Rede	Hironimus	

11nemal selle ku pāwal tõuseb päike kello 6,
ning lähheb loja kello 6. Pāaw on 12 ning 8 ka
12 tundi pitk.

1 Laupääd | Wolmar | ilmad.

Ulwatud innimessest. Matt. 9, 1.

2 Pühhap.	19 P.p. 3a. J. P.	Leikusse P.
3 Esmasp.	Jairus	Uddused,
4 Teisip.	Prants	niisked
5 Keskäd.	Wridebert	ja
6 Neljasp.	Euisa	 5, 17 p. l.
7 Rede	Malo	
8 Laupääd	Tomasia	kulmad ödd.

Pulma ridest. Matt. 22, 1.

9 Pühhap.	20 P.p. 3a. J. P.	Wahhel
10 Esmasp.	Melkior	sojad
11 Teisip.	Purkart	päwad,
12 Keskäd.	Walwrid	
13 Neljasp.	Teresia	 9, 6 e. l.
14 Rede	Kalikstus	
15 Laupääd	Heddo	

Kunningamehhe poiaft. Ioan. 4, 47.

16 Pühhap. | 21 P.p. 3a. J. P. | wahhel

17 Esmasp.	Leonhard	wihma
18 Teisip.	Luka pääd	saddo
19 Keskäd.	Eutsius	ja
20 Neljasp.	Weliitsius	 6, 56 p. l.
21 Rede	Ursel	
22 Laupääd	Kordula	lange

Kawwalast sullaseft. Matt. 18, 23.

23 Pühhap.	22. P.p. 3a. J. P.	(Oigenso ülleswötmissse Pühha.)
24 Esmasp.	Salome	torm.
25 Teisip.	Krispin	Ilmad
26 Keskäd.	Amandus	jäwad
27 Neljasp.	Kapitolin	
28 Rede	Simon Judas	 9, 10 p. l.
29 Laupääd	Engelhard	

Kohto: rahhast. Matt. 22, 15.

30 Pühhap.	23. P.p. 3a. J. P.	kulmemaks.
31 Esmasp.	Wolgang	

ionemal selle fu päwal tõuseb päike pool tund
pärrast kello 7, ning lähheb loja pool tund pärrast
kello 5. Pääd on 9, ja ö 15 tundi pikk.

1 Teisip.	Pühhade pääw.	ja taemas
2 Keßnäd.	Hingede pääw.	hakkab
3 Neljasp.	Kottlib	selgemaks
4 Rede	Otto	
5 Laupääw	Plandina	 0, 54 e. l.

Jairi tütrest. Matt. 9, 18.

6 Pühhap.	24. P. p. 3 a. J. P.	sama.
7 Esmasp.	Paltat	Lummesaddo
8 Teisip.	Klaudius	ja
9 Keßnäd.	Joost	tuulsed
10 Neljasp.	Martin Lutter	ilmad.
11 Rede	Martin pusk.	
12 Laupääw	Jonas	 9, 30 p. l.

Hirmsast ärrokoutamisest. Matt. 24, 15.

13 Pühhap.	25. P. p. 3 a. J. P.	Pääwad
14 Esmasp.	Priidrik	hakkawad
15 Teisip.	Leopold	külmemaks
16 Keßnäd.	Ottomar	jama;
17 Neljasp.	Alweus	

18 Rede	Kelarius	
19 Laupääw	Eisbet	 8, 49 p. l.

Wiimsest Rohust. Matt. 25, 31.

20 Pühhap.	26. P. p. 3 a. J. P.	Surnute mällestusse Pühha.
21 Esmasp.	Mar. ohwerd.	põrawad
22 Teisip.	Sessia	agga
23 Keßnäd.	Klement	warsti
24 Neljasp.	Josias	jälle
25 Rede	Kadrina pääw	fulla
26 Laupääw	Kenrad	

Kristusse sisse; sõitmissest. Matt. 21, 1.

27 Pühhap.	1 Kr. tull. P.	 11, 57 e. l.
28 Esmasp	Käuter	
29 Teisip	Swart	pole.
30 Keßnäd.	Andresse p.	

ionemal selle ku päwal iduseb põike pool tund pärrast tello 8, ning lähheb losa pool tund pärrast tello 3. Pääw on 7, ja õ 17 tundi pitk

1 Neljasp.	Arend	Külmad,
2 Rede	Kandidus	niisked
3 Laupääd	Tala	ilmad.

Tähhed enne wimist päwa. Luf. 21, 25.

4 Pühhap.	2. Kr. tull. P.	 8, 36 e. l.
5 Esmasp.	Sabina	
6 Teisip.	Niggola pääd.	Pilmne
7 Keßnäd.	Antonia	taewas
8 Neljasp.	Mar. sam. p.	ja
9 Rede	Juhum	lumme saddo.
10 Laupääd	Lühhem pääd	

Joannes wangi tornis. Matt. 11, 2.

11 Pühhap.	3 Kr. tull. P.	 0, 18 p. l.
12 Esmasp.	Otilia	
13 Teisip.	Eutlia	
14 Keßnäd.	Niklasius	Tuulsed
15 Neljasp.	Joanna	
16 Rede	Albina	päwad.
17 Laupääd	Ignatius	

Joannese tunnisest. Joann. 1, 19.

18 Pühhap.	4 Kr. tull. P.	Sige
19 Esmasp.	Eot	 1, 48 p. l.
20 Teisip.	Abram	
21 Keßnäd.	Toma pääd.	
22 Neljasp.	Peata	kange
23 Rede	Tagobert	
24 Laupääd	Adam, Ewa	külm

Kristusse Sündimiseest. Luf. 2, 1.

25 Pühhap.	Joulo.	ja
26 Esmasp.	Teine Pühha	
27 Teisip.	Kolm. Pühha	 0, 56 e. l.
28 Keßnäd.	Süta laste p.	
29 Neljasp.	Noa	libbe
30 Rede	Tawet	
31 Laupääd	Silwester	tuul.

ionemat selle ku päwal tõuseb päike werend pärrast kello 9, ja lähheb loja 3 werendit pärrast kello 2. Pääd on 5 ja üks pool, ja 18 ja üks pool tundi pikk.

Aasta muutmissed.

Kewwade hakkab 9. Paasto = ku päwal, kello 4, 52 min. e. l. Siis on päaw ja õ ühhe pitkused.

Sui hakkab 10mal Jani = ku päwal, kello 1, 34 min. e. l. Siis on meil keige pitkem päaw.

Süggise hakkab 11mal Mihkli = ku päwal, kello 3, 44 min. p. l. Siis on päaw ja õ ühhe pitkused.

Talwe hakkab 10mal Jõulo = ku päwal, kello 9, 17 min. e. l. Siis on meil keige lühhem päaw.

Päwa- ja Ku-warjutamissed.

Sel aastal warjutakse päikest kaksford, ja kuud ka kaks ford; agga neist warjutamistest on meie maal üks se essimenne ku-warjutamine nähtaw.

Esimesenne on üks meie maal nähtaw Ku-warjutamine 20. Aprili ehk Mahla = ku päwal. Tallinnas on temma hakkatus kello 3, 53 minn. homm.

Teine on üks meie maal näggematta Päwa-warjutamine 4. Leht = ku päwal, kello 3 homm.

Kolmas on üks meie maal näggematta täis Ku-warjutamine 13. Wina = ku päwal kello 7 homm.

Neljas on üks meie maal näggematta Päwa-warjutamine 28. Wina = ku päwal kello 4 p. l.

Kronopühha d,

mis ue kirriko seadusse järrele ka Ma kirri:
kutes tullemad piddada:

- 1) Jürriku 17mal päwal. Esesarewitsi Surewürsti Aleksander Nikolajewitsi, Wennerigi aujärje pärris pärria sündimisse päaw.
- 2) Jürriku 23mal päwal. Meie sure Keisri Proua, Aleksandra Weodorowna nimme päaw.
- 3) Janiku 25mal päwal. Meie sure Keisri ja kõige Wennerigi Wallitseja Nikolai Pawlowitsi sündimisse päaw.
- 4) Heina = ku 1sel päwal. Meie sure Keisri Proua, Aleksandra Weodorowna sündimisse päaw.
- 5) Leikusse = ku 22mal päwal. Meie sure Keisri Herra ja Temma Abbikasa kronimisse päaw.
- 6) Leikusse = ku 30mal päwal. Wennerigi aujärje pärris pärria, Surewürsti Aleksander Nikolajewitsi nimme päaw.
- 7) Talwe = ku 20mal päwal. Meie sure Keisri Herra Nikolai Pawlowitsi wallits. hakkatusse päaw.
- 8) Jõulo = ku 6mal päwal. Meie sure Keisri Herra Nikolai Pawlowitsi nimme päaw.

Needsinnatsed Kronopühhad petakse nenda kui Paasto jutlusse päwad.

Keisri Herra Suggoselts.

Nikolai I. Wenne-Nigi Ülemvallitseja ja Keiser,
sünd. 25. Junil 1796.

Aleksandra Weodorowna, Keisri Proua, sünd.
1. Julil 1798.

Nende lapsed. Suurwürstid:

- 1) Aleksander Nikolajewits, Wenne-Nigi aujärje
pärria, Isesarewits, sünd. 17. Aprillil 1818,
ja Temma Proua Isesarewna Maria Alek-
sandrowna, sünd. 27. Julil 1824.

Nende lapsed:

Nikolai Aleksandrowits, s. 8. Septbr. 1843.

Aleksander Aleksandrowits, s. 26. Künla:ku
päwal 1845.

Wladimir Aleksandrowits, s. 10. Aprillil 1847.

Aleksei Aleksandrowits, s. 2. Märri:ku p. 1850.

Maria Aleksandrowna, s. 5. Oktobr. 1853.

- 2) Konstantin Nikolajewits, s. 9. Septbr. 1827,
ja Temma Proua: Aleksandra Josepowna,
sünd. 8. Julil 1830.

Nende lapsed:

Nikolai Konstantinowits, s. 2. Künla:ku p.
1850.

Olga Konstantinowna, s. 22. Leif:ku p. 1851.

Wera Konstantinowna, s. 4. Künla:ku p.
1854.

- 3) Nikolai Nikolajewits, sünd. 27. Julil 1831.

- 4) Mihhail Nikolajewits, s. 13. Oktbr. 1832.

Suurwürsti printsessid:

- 5) Maria Nikolajewna, sünd. 6. Aug. 1819,
laulatati 2. Julil 1839 Leugtenbergi Printsfi
Maksimiliani prouaks, leff.

Nende lapsed:

Maria Maksimilianowna, sünd. 4. Oktobri-
ku päwal 1841.

Nikolai Maksimilianowits, sünd. 23. Julil
ku päwal 1843.

Eugenia Maksimilianowna, s. 20. Märts. 1845.

Eugen Maksimilianowits, s. 27. Jan. 1847.

Sergei Maksimilianowits, s. 8. Detsemb. 1849.

Georg Maksimilianowits, s. 17. Webr. 1852.

6) Olga Nikolajewna, sünd. 30. Aug. 1822, laulatati Karl Wridrif Aleksandriga, Würtembergi Kronprintsiga.

Helena Pawlowna, sünd. 28. Septem. 1806, Surewürsti Mihhaila Pawlowitsi leff Proua.

Semma laps: Suurwürsti printses

Katarina Mihhailowna, s. 16 Aug. 1827, laulatati Mecklenburgi Prints Georgiga.

Keisri Herra deb:

Maria Pawlowna, sünd. 4. Webruaril 1786, laulatati 3. Aug. 1804 Weimari-Ma Wallitseja Karl Wridrif prouaks, leff.

Anna Pawlowna, sünd. 7. Jan. 1795, laulatati 21. Webr. 1816 Hollandi-Ma Runainga Willemi II. prouaks, leff.

Teadaandminne, mil aial ja kus lada-
viddamist on.

I. Eesti-ma Rubbermangus.

Tallinnas: 1) Suur saksalaat 20ma Junist, ku otsani. 2) Mihkli-ku 26. 27. ja 28mal päwal petakse weikse ja hobbuse lata.

Rakwerres: 1) Neäri-ku 27mal ja 28mal p. 2) Jani-ku 16. ja 17mal p. 3) Mihkli päwal.

Paides: 1) Kuuula-ku 3mal päwal. 2) Jani-ku 25mal päwal. 3) Mihkli-ku 10mal ja 11mal päwal. 4) Talwe-ku 8mal ja 9mal päwal linna laat.

Haabsalus: 1) Neäri-ku 10mal ja 11mal päwal. 2) Mihkli-ku 14mal ja 15mal p.

Valdiskeis: 1) Kuuula-ku 2sel ja 3mal päwal. 2) Mihkli-ku 21sel ja 22sel päwal.

Eihholas: 1) Esmapäwal enne Wastla päwa. 2) Mihkli-ku 24mal päwal.

Kaplas: 1) esimesel redel pärrast Mihklit. 2) kolmandamal redel pärrast Mihklit.

Reblaste mõisas: 1) Mihkli-ku 29mal ja 30mal päwal, ja weel Roja-ku 1sel päwal.

2) Linna ja hobuse laat Neäri: ku 23mal ja 24mal päwal.

Märjama kirriko jures: kolmandamal Kristusse tullemisse pühhal.

Ortikal: Neäri: ku 7mal ja 8mal päwal.

Jõelähtmes: nädal pärast Mihkli päwa.

Jõhwis: Mihkli: ku 24mal p. ja veel 2 päwa.

Keila kirriko jures: Mihkli päwal ja veel 2 päwa.

Kollowerres: Neäri: ku 17mal ja 18mal p., ja Wina: ku 4mal ja 5mal päwal.

Kubbermango kohto kässo järrele ei pea enam lubba ollema, laupäwal egga pühapäwal lata piddada, waid pääw pärast pühapäwa.

II. Lihwlandi: ma kubbermangus.

Tartu: liinas: 1) Suur saksa laat, hakkab pääw pärast 3 Kuninga päwa, petakse kolm nädalat. 2) Peetri: laat, 29mal Junil. 3) 8mal Mihkli: ku p. 4) Mihkli: laat 29mal Mihkli: ku päwal.

Perno: liinas: 1) 20mal Heina: ku p. hakkab

saksa laat; petakse 3 nädalat. 2) Weikse: ja hobuselaaat esmaspäwal ja teisipäwal enne Mihkli p. Kolmas laat petakse esmaspäwal ja teisipäwal pärast 3. Kr. tull. P.

Willandi: liinas: 1) Saksa laat 2sel Künla: ku p. 2) Jani: päwa laat. 3) Mihkli: laat 24mal Mihkli: ku päwal.

Kurresare: liinas: 1) 6mal Künla: ku p. hakkab suur saksa laat; petakse kümme päwa. 2) 1sel Wina: ku päwal ja veel 3 päwa.

Werro: liinas: 1) Jani päwal. 2) 24mal Mihkli: ku p. 3) 22mal Künla: ku p. suur saksa laat 8 päwa. 4) 10mal Talwe: ku p.

Walga: liinas: 1) Saksa laat, hakkab 2sel Künla: ku p., petakse 8 p. 2) Jani päwa laat. 3) Mihkli: laat 24mal Mihkli: ku päwal. 4) Mardi: päwa laat.

Wastse: liinas: Mihkli päwal.

Abja: mdisas: Mihkli: ku 2sel ja 3mal päwal.

Antso: mdisas: Mihkli: ku 14mal päwal.

Audro: mdisas: 1) Rede enne Wastla: p. 2) 17mal ja 18mal Mihkli: ku päwal.

Helme-mõisas: 15mal Veikusse-ku pawaal.
 Kää-mõisas: 10mal Porri-ku pawaal.
 Kantso-mõisas: 30mal Rukki-ku pawaal.
 Kastna-mõisas: 15mal Mihkli-ku pawaal.
 Kilingi-mõis.: 1sel, 2sel ja 3mal Mihkli-ku p.
 Kirrepeäl: 17mal Mihkli-ku pawaal.
 Koorte-mõisas: 15mal Mihkli-ku pawaal.
 Wastemõisas: Oktobri-ku 2sel ja 3mal pawaal.
 Kosse-mõisas: 24mal Rukki-ku pawaal.
 Lustiwerre-mõisas: 15mal Porri-ku pawaal.
 Mõnniste-mõisas: 10mal Mihkli-ku pawaal.
 Moisekaste-mõis.: 10mal Veikusse-ku pawaal.
 Mustwees: Mardi pawaal.
 Oidre-mõis.: 10mal ja 11mal Mihkli-ku p.
 Põltsamaal: 17mal Mihkli-ku pawaal.
 Põrawerremõis.: 13mal Mihkli-ku pawaal.
 Rääppinas: 4mal ja 5mal Mihkli-ku pawaal.
 Rosi-mõis.: 24mal Veikusse-ku pawaal.
 Rõugemõis.: 8mal Mihkli-ku pawaal.
 Senno-mõisas: 21mal Mihkli-ku pawaal.
 Tarwaste-mõisas: Peetri pawaal.
 Weski-mõisas: 15mal Porri-ku pawaal.

Luggemissed.

1. Ramato trükkimisest.

Oled sa kord ka omma mõttetes järrele arwanud, mis kallid arm Jummalast se on, et ta laskis ramato trükkimisest tarkust mailma sisse ilmuda? — Wõtta omma uus Testament kätte, ja wata temma wimist lehhekülge, et seal on nummer 674 peäl; ja siis arwa ärra, kui palju rahha peaksid sinna wäljamaksma, kui se keik oleks sulle otsaga kirjotatud, nago wannal aial keik ramatud said innimese kääga kirjotatud. Misugguse ue Testamenti kirjotaja oleks tõeste omma pole aasta waewa eest rohkema kui 30 hõbbe rubla mõtnud, ja nüüd saad sa sedda 30 hõbbe koppika eest! —

Ja teine asgi: kust sa oleksid ostmisest jures teadnud, et wahhest mõnned kallid pühha kirja salmid, ehk ka terwed peatükid ei olle kogematta ruttoliisse kirjotamisse jures koggoniste unnustatud kirja pannematta; ehk et mõnni fanna ei olle teistwisi pöördud, ja kirja tunnis-

tus wilto läinud, hopis teiseks, kui se sanna Jēfanda suust ehk Apostlite süddamest on eēsi-otfa tulnud.

Sepārrast peame sure Jummalate tanno ja kitust andma, kes nelja saja aasta eest andis ühhe Sakfama targa mehhele selle kallī mōtte sūddameſse, et ta hakkas ſūggawaſte jārrele arwama, mil wiſil wōiks hōlpsamal kombel ramatuid rahwa kätte ſata.

Tea ſiis, et kui ſinno ſilmad ſedda trūkki-tud luggemiſſe tūkki loewad, ſiis on tāttrama-tus ſe aasta ūllewel: 1855, ja nelli ſadda aastat enne ſedda, aastal 1455 olli eſſimenne ſuur laddina ehk Roma kele tātis pibel trūkki-miſſe kunſtiga walmis ſanud.

Agga ſe ramat olli ka ni kallis, et ſa ſedda ei olleks wōinud 100 hōbbe rublaga ārraōſta: ja nūūd wōib jubba monnikord 1 hōbbe rubla eest tāt piiblit ſada, ja kui mitmele waēſele antakſe ſe ilma hinnata piiblikogoduſſe pūh-hal kätte meie Tallinna ja Liwlandi Maal.

Seal jures tahhan ſulle ka ārraſelletada, kuſt ſe tulleb, et poolpibel, nahha ſiſſe kōide-

tud, ei makſa ennam kui 30 kōppikat hōbbe-dat; ja monni piſſofenne ramat, miſ agga pabberi ſiſſe pogitud, makſab 10 kōppikat hōb-bedat. — Wata, waggad Englandi ja Ame-rika Ma mehhed on ſure hulga rahha heldeſt ſūddameſt kōkkopannud, et ſeſt ſaakſ ſe kallis elloramat õige oddawa hinnaga rahwa kätte antud, nenda et ſealt ſaab trūkki ja kōitmiſſe kullo-ka jubba poelt, ehk ka weel rohķema, ārrataſ-ſutud; agga piſſofeſſed ramatud peawad iſſeenne-ſeſt trūkkimiſſe ja kōitmiſſe hinna wālجاتenima.

Seſt trūkkija meister peab eſſiteks ſure maia enneſele murreſſema, kuhho ſiſſe keit tem-ma mitmeſugguſed tōriiſtad mahhuvad para-jaſte ūlleſſeatud ſama; teiſeks on temmale mitto ſelli ja abbiliſt ſelle tō jure tarwis, kēdda ta peab ſōōtma, ja neile kallist palka makſma; wimakſ makſab ūks ainuſ ſuur ja targaste wāljamōeldud trūkkimiſſe maſſing ehk tōriiſt ennam kui tuhhat hōbberubla.

Minna wōikſin ſinnule nūūd ka kōl kirjja lābbi hādda pārraſt ārraſelletada, et trūkkimiſſe ures on ka ſuur waew ja hōleķandminne, enne

kui keik need tuhanded tähhekesi, mis ühhe ramato sees teine teise kõrmas leht lehelt seiswad, omma arro järrele, — saab kokkoseatud. Selli ninna ees suur lai kast, kasti sees mitto ja mitto wahhet, kus iggaühhe wahhe siise tähhed wäljamallitsetud: ühhe sees mitto sadda **a** tähte, teise sees **b** tähte, kolmanda sees **d** tähte, ja nenda eddasi senni kui wiimseni; siis weel need kirjotusse täppikesed : , ; ! ? " * — igga kastikesse sees isse selts.

Kui nüüd peakse se sanna Tähtramat trükkitud sama, siis pois wõttab enne suur **T** wälja, panneb raudkastikesse siise, mis ta pahemas kões hoiab; wõttab jälle rutto **ä** wälja, seab teise tähhe kõrma, siis **h**, siis **t**, siis **r**. **a. m. a. t.** — Walmis se sanna Tähtramat; hakkab rutto jälle teist sanna pannema, ikka eddasi.

Kui ühhe terwe lehhe jaggo tehtud, saab musta werwi peäle pandud, pressiga surrutud walge lehhe peäle, pärrast teine pool lehte ka nisammoti.

Agga minna annan sulle parreminne selle

nõuu: wõtta 5 munna kinda siise, kui sa üksford liina lähhed, ja astu trükkija tuppa, tereta tedda ausaste, ja ütle: „Olge nenda head, wõtke se nattoke melehead minno waese kääst wästo; laske, ma watan fõrd teie trükkimisese kunsti ärra!“

Wata, siis saad sinna wie minutiga selgemat arro sest immelikust kunstist, kui peaksid sinna wiis tundi ühhe ramato sest selle asja polest omma Pea nõdraks luggema.

Nüüd lõppetuseks weel mõnni sanna trükkimisese asjast. Sedda aega on nüüd 400 aastat, et Saksa maa tark mees, Kutenberg nimmi, selle kunsti wäljamõtles. Kõl mehhele olli ka waew seäl jures, sest temmal ennesel ep olnud sedda rahha, keik need tarwiliised tõriistad wäljamurretseda, pididi ühhe rikka koddaniko kääst rahha laenama.

Pärrast hakkas sesamma rikkas mees tedda kiusama, tahtis isse keik kasso ennesele püda, wõttis laenatud rahha eest keik tõriistad ennese kätte, satis waese mehhe tühja kääga seält maiast ärraminema, ja trükkis nüüd ramatuid isse

omma käsukä, pärrast sedda, kui ta waese mehhe käest sai kunsti ärraõppinud.

Rutenberg lotis sure Summala peäle, läks teise kohta ellama, seadis hea innimeste abbiga jälle trükkimisse asja üles; ja se nou läks hästi eddasi.

Tulli monne aia pärrast sõdda senna liina: sellid läksid sõa kārra eest ärra teiste liinade sisse ellama, hakkasid seal ka omma uut kunsti näitama, ja trükkija ammetit piddama; ja nenda läks se asja ikka laiemale ning laugemale.

Müüd polle enam suremat liina, kus trükkija maiasid ei peaks ollema. Siin meie maal on trükkijad Tallinnas, Pernus, Tartus, Riia ja Mitawi liinas, ja iggal meistril tööd küllalt, ja waewa ka küllalt. Siiski peame iggamees omma palge higgi sees omma leiba sõma, ni hästi se, kes ramatud kirjotab, kui se, kes neid trükkib, ja pogib, ja müüb ja loeb.

Wimaks tule weel sedda, et üks helde kuninga praua on Puka Ewangeliumi lastnud sure kulloga pimmedatte heaks nenda isearra-

likkul wisil trükkida, et agga üks ainus pool lehte on trükkitud, et pressiga said tinna tähhed ni kõrwaste wasto lehte surrutud, et teine pool nago augukesed on, ja teine pool nago mäkesed tõuswad tähhed pabberist üles.

Pimme mees õppib siis sõrme otsaga neid kõrgemaid kohte ärratundma, kus **a**, kus **b**, kus keif muud tähhed; ja loeb, kas kefsõse pimmedas omma haigewodi peäl, ja tännab omma Issandat kõrges, kes Ma peäl innimeste süddamed halledaks teeb, et nemmad häddaliste peäle hallastawad.

Nenda hallastab ka hea melega sinno õppetaja sinno peäle, kui sa tuled — (agga seal polle sulle mitte tarwis wiis munna finda sisse panna, — sest temma ei olle mitte wõoras sinnule, waid temma on so omma ja so hingekarjane —) ja ütled: „Armas õppetaja, selletage minnule sedda asja, mis ma ollen tännawosest tähtamatust luggenud, et minna muido arro ei sa, kuida wõib pimme innimenne ilma silmita sõrme otstega trükkitud kirjast arro sada?“

Ja suur Summal õnnistago sinno õppetaja

jat, ja sind, ning teie koggodust, kus kohhas teie ollete ja ellate, ja temma hea Waim saatko meid teie taskasse tee peale.

2. India mees.

Kaugel lounapoolsel India maal, kus risti-
ust olli jubba ühte Wabrikokhta sanud, wõt-
tis Wabrikoherra omma negriorja sure liina
orjaturrul liggi, ja ütles: „Sinna mõistad
hästi wäljamallitseda: otsi mulle kakssteistkü-
mend tublit tõtegiat musta werre meeste ar-
rust wälja, minna maksan head hinda nende
eest.“

Orri ostis arro wälja, korraga näggi ühe
wanna lõpnud musta werrega negri weel keppi
naal tulles, ja hakkas herrat palluma: „Olge
nenda head, ostke se ka weel oddama hinnaga,
egga temma perremees paljo ei küssi selle eest.“

Herra wastas: „Mis asja pärrast ma
ostan? Ta on jo lõpnud kui warri, egga tem-
ma ei sa mulle mingisuggust wabriko tööd en-
nam tehtud!“

Ei orri jätnud pallumast järrele, senni kui
herra ütles: „No olgo siis sinno meleheaks, et sa
mind ikka hästi olled teeninud.“ Maksis hinna
wälja, läksid omma innimeeste kaubaga koio pole.

Näddal pärrast sedda hakkas se häddalinne
neger pöddema, et ta ei sanud wimaks isse
ennast enam wodi peal ülesäetud: se hea sul-
lane piddi tedda tõstma ja harrima, et küll kegi ei
kaskinud tedda sedda tehha, ta teggi omma
helde süddame pärrast.

Kord tuli herra senna, kus sullane istus
haige mehhe wodi ees, ja küsis temma käest:
„Mis se on, et sa nenda murretsed selle wanna
purro pärrast, on ta wahhest sinno isä?“

Sullane ütles: „Tulge, herra, teise tuppa!“

Tullid senna, sullane panni ukse kinni, et
haige ei piddand nende jutto kuulma.

Herra küsis: „No tunništa üles, kes ta
on, kas ta wahhest sinno suggulane?“

„Ei olle.“

„On ta siis wahhest wannast sinno söbber
olnud.“

„Ei olnud.“

„No mis ja siis nenda ennast wärsitat temma kallal, kui ta sulle koggone wõbras?“ —

Sullane ütles: „Temma polle minnule koggoniste wõbras: minna tundsin tedda kõhhe turro peal ärra, et kü temma wannake ennam mind ei mälleta. Sest on nüüd jubba 20 aastat, kui meie alles ellasime omma soia Awrika maal, siis temma warraastas mind õsel mo isä ja emma maiast sallaaja ärra, ja müüs laewameestele, ja minna olin siis 10 aastane poisike. Agga temma näggo seisib ikka nenda minno meles, kui ma tedda põlwili pal-lusin, ja temma lõi mind ruskikaga pähhä, et werri tulli ninnast wälja. Ja laewamehbed wisid mind seie kaugele Indiamale, ja teie õstsite mind ärra.“

Herra ütles: „No kui temma sinnule ni suurt kurja on teinud, mis ja siis ni hea olled temma wasto?. Ta on jo siis sinno waenlane olnud!“

„Jah, armas herra, se on kü tõssi, agga ma ollen sest ramatust luggenud, mis Europa mehbed meie kätte andsid, kui naad ristmis-

wet meie pähhä wallasid, et seal on kirjas ülle-wal: „Kui sinno waenlane nähas, siis sõda tedda; kui temma jannus, siis joda tedda.“ — Siis pean minna ommeti selle pühha usso ra-mato järrele teggema, et Jeesus on mind rist-misse läbbi omma koggodusse siise wastowõt-nud, kes ma enne olin üks tundmatta musta-
werre Negri mees.“

Sesinnane mustakarwa Awrikama orri teggi head sellele, kes temmale kurja olli tei-nud. Sinna walge werrega Tallinnä Ma hing olled mõnnikord kurjaga tašsunud sedda head, mis teised sinnule teggid! —

3. Maõunad.

Marahwal peab ka maõunad ollema, muido ei ja nemmad aasta otsa ülespetud; ja ommeti ei tahtnud nemmad sedda kallist Jummalast lodud wilja ešiotša mitte wastowõtta, kui sedda Sakšamaalt seie Male todi, waid ütlesid: „Se

woib sakste roog ja figgade toit olla, agga meie ei pista sedda omma suhho!"

Sefinnane Marahwas on ka mõnne mu asja polest üks weider rahwaselts, et mõnni uus assti, mis kuhhogi ei kõlba, selle järrele on nemmad ahned, nago kārbsed meepotti kallal, ja ommeti ütles wanna mõistosanna: „Wanna te, wanna sõbber."

Sa mõnni uus assti, mis jälle wägga hea on, selle wasto on nemmad ni tõrkujad, et naad ei mõista selle asja polest mitte pähkõ wõtta, mis kirja sanna käsib: „Katsuge keif läbbi: ja mis hea on, sedda piddage kinni"

Maadunad ehk kartohwolid on ka ühhed head asjad, agga kui sa seddawisi nendega teed, kui üks Inglise mees teggi, siis olled sa üks jõlle mees. Kule, kuidas ta teggi.

Üks fulus laewapealik, (ehk kapten) nimemega Drake, olli omma sõbrale Ameerika maalt, — arwata ennam kui 300 aasta eest, — esimesesed kartohwolid Inglise Male saatnud, ja kirja seäl jures: „Katsuge sedda omma maal istutada, esimesenne hea süa."

Temma andis kārnerile, ütles: „Pista mulda, katsu mis sest saab? Se peab immeli hea roog ollema kauselt Ameerika maalt wäljatodud."

Kartohwoli lehtede wahhel näitafid ennast mõnne ku parrast ümmargused rohhilised kuli-kesed, herra ütles kārnerile: „Korja neid hea korni täis, to tupp!" Kutsus pühhapäwa lõunaks hulga wõõraid kōkko. Kōk olli nende rohhiliste nuppodega immed teinud, keif omma kuasti seäl jures wäljamõelnud, keetnud ja kupsetanud, suhkrut ja kannelit peäle ripputanud, woid ja püüdlijahho ümbermārinud, — ikka immeli wāggen hais jures! —

Suursaks ütles wõõraste wasto: „Noh, wõtame nüüd winaflasid kätte, jome üks ropš selle targa mehhe auuks, kes selle ue wilja on wäljasaatuud. Joge mehed, warši ma näitan, misjuggune kallis roog se on."

Jõid iggamees omma topši ärra, hüüdsid ja õiskasid: „Urrah!" — Perremees wõttis kane sure hõbbe waagna pealt ärra: üks wõttis, teine wõttis, katsusid, süllitasid: „Mis paggana roog se on? Teie tahhate meid narrida omma uut

ja kust poolt tulles sinno hääbi, kui sa omma wannematte wasto törgud.

Moistosannad.

Ei illo panda paiasse, kaunist ei panda katlasse.

Ei kahhe perre koer sa ellades süa.

Ei keik mahhu marja male, muist peab ikka karja male.

Ei küssija su peale löda mitte, agga wõtja kae peale lüakse.

Ei märjale male polle wet tarwis.

Ei polle ükski ammet ni sant et ei mestteoidaks.

Ei pu lange ühhe laastoga.

Ei ülekohhus seisa kottis.

Ennam kaasi sillitakse, kõrgemale kas sab-
ba tõstab.

Hea on hiirtel ellada, kui kaasi ei olle koddo.

Tähhendamised.

1. Ühked hired.

Kassid allati hiirtega sõas, ikka said woito nende üle. Hired mõtlesid omma piisokeste mõttete sees: „Meie jame seest ikka alla, et meil polle üllemaid pealikuid enneste seast!“ —

Wallitised keigejõudsamad lomad omma sugguseltsi seest ennestele pealikkus. Need ütlesid teiste wasto: „Egga meie ei wõi nüüd ennam teiega ühhe jone peal olla, meil peab issearranis autäht ollema, mis kaugele wälja paistab.“ Punnusid ennestele õllekõrtest tuttid, nago ühked kühbarad pähhä, siddusid lõngapaelaga hästi kinni, et se mahha ei tulles, ja hüüdsid: „Kül nüüd Kassid meid kardawad!“

Sõakärra peas üeste lahti, jubba jälle kassiwäggi woitis ärra. Missuggused hired ilma tuttitä Peas, nago ollid lodud ja sündinud, neid sai ommeti weel hea hulk omma

aufude siise ärrapöggeneud. Agga pealikkud ei peasnud omma kõrge Peahtega kitsast hireaugust läbbi. Kassid pannid mehhemodi, muud: kui Kripst ja Krapst, ikka nahka.

Wanna tõe sanna wist:

„Uhtus enne langemist!“

2. Ohne lõukoer.

Lõukoer käis pitkamiisi möda metsa, kõht tühhi, püdis saki. Korraga näggi jännekesese rahhollikult poõsa al maggawa, tahtis jubba omma laia käppaga piisokesse loma pähhä panna.

Põdder, nago wälk, jooksis möda. Lõukoer jättis jänneke järrele, hakkas põdra taggaaiama. Jännekesenne olli sest kääraast ommast süggawast unnest ülesärkanud, lendas nago nool üle wälja.

Põdra penikesed jallad jõudsid waljominne eddasi, kui lõukoera jämmedad käppad, kerge

loom kaddus ärra sure metsa siise. Polle enam kussagilt leida.

Lõukoer wiikastas ja lootsutas, läks taggasi senna kohta, kus jännes olli magganud, ütles: „Mis tehha, kui ei sa põdrapradi, peab ka jänneke lihaga rahhul ollema!“

Wõtta finni: jubba jännes kangel maal!

Ärra pua rikkaks sada,
olle rahhul ommaga:
rikkas ei sa rahhul mata,
waene norstab rahhoga.

3. Rebbane ja sof.

Rebbane tundis suurt jänno, läks kaemowet heinama ääres katsuma. Paggund kaewo rak-
ked likusid paigast. Rebbane Tsupst külma
wette. — Dih, mehhel pahha meel, ha-
kab sealt alt hüüdma: „Head lomad, tulge
liggi!“

Wanna sarmekandja kulis karrinat, watas
alla kaewo. siise, küsis: „Mis teie seal
tete?“

Kamwal kelm ütles: „Dih, täddipoeg, kui
sinna teaksid, mis hea magguš wessi se on,
nisuggust heat wet polle ülle mailma leida.
Tulle, katsu ommeti futäitki!“

Sof Kropst siise. — Rapputas habbet,
wandus: „Mis paggana temp se on, seie wõib
jo ärrauppada.“

Rebbane ütles: „Noh, wennake, lähme siis
wälja, kui sa ei tahha katsuda. Aia ennast
sirgeks üles eesimeeste jalgega, kül minna õp-
petan. Mul on keif ammetid selged.“

Sof aias eesimeessed jallad üles. Rebbane
Eipst sokka selga, teine ropš, temma sarmede
peäle, kolmat puhko kaewust wälja!

Sof küsis: „No, kuidas nüüd minna wälja
saan?“ —

Rebbane irwitas: „Sinna Narr, selle peäle
olleksid sa piddanud enne mõtlema, kui sa siise
kargasid!“

Ärra usso kelmi jutto,
koeral kelmil kamwal keel:
rummal tõ saab tehitud rutto,
elloaeg sest pahha meel!

4. Kon ja jännes.

Jännes naeris konna jalgo, ütles: „Wata kuida minna lippan!“ — jooksis ühe sure ringi ärra, pilkas jälle konna.

Kon ütles wasto: „Wõib olla, et kui meie kahhekste wõito jookseme, minna saan wahhest weel enne senna!“

Jännes hüdis: „Kas sinna saad ka minno wasto jookstud? Tulle wälja, jookseme wõito, lasse rebbane mõdab wahhe ärra. Weame fihla, et minna ammo enne seal ollen.“

Rebbane mõtis omma sabbaga kaks sadda sulda wälja, hüdis: „Hakkage!“

Kon hüppas aega möda, ikka Esopst ja Esopst, puhkas wahhel, jälle eddasi.

Jännes jooksis riisti ja rästi, sured ringid ümberkaudo, wassitas ennast üsna muido.

Korraga watas kaugelt: „Mis paggan, jubba kon õige liggi!“ — hakkas tuhhat nelja otse jooksuma.

Jah, kust wõtta! Konnafe hüppas üks, kaks, kolm: jubba putus rebbasse ninna.

Jännes tagga järrele, pididi fihlamisse palga wäljamaksuma.

Uega möda asjad käiwad:

omma töö te truište.

Pillapalla tühja lähwad:

sedda usso tõeste.

5. Wagga hunt.

Hunt jäi rebbasse lõkso jallaga finni, ulgus mis hirmsast. Kullamees tuli senna, tahtis malgaga pähhä anda.

Hunt pallus wasto: „Ärra lõ, mehhefe, minna lubban keifi omma ellokombeid parrandada!“

Kullamees ütles: „Ei ma ussu; kui ma sind lahti lasen, sinna hakkad mo lome kiskuma!“

„Kes, minna? — Oh sa heldeke, mul poll' ennam sedda möttetgi, et minna peaksin wee eddespidi lihha söma. Kui köht tühhi, siis tahhan rohto närida; ja arwo, kui mönni suur pühha tulleb, wöttan kallakesse, kui ma sedda wee seest kätte saan!”

Küllamees hallastas wagga hundi waewa peäle, lastis tedda lõksust lahti. Hunt tannas, siples kord sawwaga, läks küllamehhe õue wärrawast möda.

„Dih mis loom se on?” — Sigga wäherdas passa augus, pääw paistis sojaste wee peäle.

Hunt hakkas kohhe sea kõrriks finni, hakkas sedda weddama.

Küllamees jooksis järrele: „Kurjateggi, mis sa teed seal! Eks sa töotanud lihha ärra? Miks sa mo sigga kistsud?”

Hunt wästo: „Egga se sigga polle! Se on jo kalla. Minna wötsin jo wee seest finni, siis on ta ka weeloom. Sa pealegi on

mul tanna weel suur pühha, et ma lõksust ollen peasnud. Müüd on tarwis kalla süa.

Ärra usso kurja meest, kui ta hädas lubbab sull': wagga tuikenne eest, taggant pärris kurri kuil.

6. Tark hunt.

Hunt terretas walget määra, küsis. „Kas teie wahhest tahhate omma warja minnule ärramüa?”

Määra ütles: „Küllalt, hea melega. Ta on mulle wuidogi tülik, et ta ei tahha paigal seista!”

Hunt küsis: „Kas warja hind peaks ka suur ollema?”

Hobbone ütles: „Se on keik ülespandud mo parrema taggomiise jalla alla. Sep panni märgid üles rana siise, siis se ei kau mo

melelt: kui agga sinna metsaloom mõistad aumbrite arvo ärraluggeda."

Hunt ütles: „Ma mõistan keik teled ja numbrid ärraarmata. Tõstke agga jalga üles."

Sälloke tõstis pea maast üles, sällo emma tõstis parrema taggomiise jalla üles.

Hunt hakkas terrawaste tunnistama: for- raga Karplaugt wasto hambaid, et mehhel purtsas tulli filmist, jooksis ulgudes ja oiates metsa: ei tulnud enam warša hinda kulama.

Märja hoidis omma sällo
äkkilise surma eest:
monnel lapsel hingewallo
omma kurja emma käest.

7. Hobbose raud.

Mändra mees wiis wilja Perno. Tee peäl läks nael hobbose rauast wälja. Mees watas kõrtsti ukse ees, mõtles: „Eks wiis naela pea ka." — Wõttis koppika eest topsikesse.

Sai teise kõrtsti, teine nael ka ärra. Wõttis koppika eest, ütles: „Eks sa, määrahe, lähhe nelja naelaga ka eddasi."

Sai kolmanda kõrtsti: „Paggan, jälle nael ärra. Noh, wõttame ühhe süddamefinnitusse. Deine pool rauda alles finni."

Torri mäe peäl, lodjast ülesmiines, kad- dus raud passa sisse. Polle wigga, forem sai ikka mäest üles.

Mõisasep kõrtsti ukse ees, suitsew tubbakaruil suus, küsis: „Küllamees, sinno hobbone hoiab jalga! Eks sa wata järrele?" —

Mees watas: „No mis fest on, minna lähhen sellega ikka liina, ja taggasi ka weel. Eks koddo aega rauutada?"

Sep ütles: „Katsu, katsu, — ei sa sa!" Mees ütles: „Kõrtsipappa, andke wina!"

Läks Sinti kallewi wabrikusse. Si määrahe saand enam kimwi ulitsa peäl käidud, muud kui hüppas ja lonkas. Mees panni ühhe hea plakso piitsaga, et jubba mehhel mäetubba winast soiaks läinud.

Walge mārra kufkus mahha, ei sanud üles.
Pididi koorma senna jātma ühhe hea suggulašse
holeks, Māe Ruta tūtne jure, ja walge mār-
raga tühjalt koio pole minnema. Wandus ja
wōttis wina. Hobbone lonkab tännapā.

Oh parranda, kui wigga hakkab,
ja ärra olle holeto!

Kui pahha waim sull' wina paksub,
siis ütle: „Kasfi meletu!”

Nüüd Summalaga jättame
Seks aastaks teine teisega,
ja Sēsa peale lodame,
et ta ei jätta abbita,
waid tahhab armust aidata.
ja taewateed meid juhata.
